

Prenumerationspris:

1/4 år Ekr. 2:—
1/2 " " 1:—
1/4 " " 0:50

Utgivare: Svenska Folkförbundet.

Redaktör: N. Blees, Riddaregatan 3, Tallinn.

Utkommer varje onsdag.

Pren. pris till utlandet:

1/4 år Ekr. 3:—
1/2 " " 1:50
1/4 " " 0:75

I spänning.

Med anledning av den omedelbart förestående folkomröstningen råder det en spänning bland landets medborgare som aldrig töruf. Man undrar hur det skall bli. Skola frontmännen (frihetshjältarna) segra eller motparten? Otaliga möten anordnas nu under de sista dagarna iöre röstningen så gott som alla dagar över hela landet. Och vid dessa möten spar man minsann icke på elaka ord. Man byker („peseb musta pesu“ — som esterna kalla det). Motpartens alla möjliga och omöjliga, verkliga och uppdiiktade synder dragas fram i dagen för att därmed överbevisa medborgarna hur bra man själv är och hur skurkaktig motståndaren. Dessa mindre vackra kampmedel ha riktigt nu överallt blivit på modet. Det är verkligen synd, att människonaturen i våra dagar till den grad fördärvats, att den ena strömningens framgång måste byggas på motpartens nedtrampande. Så alldeles på tok torde det knappast vara med någon eller något parti, som man under röstningstider vill göra gällande och så felfri och änglalik, som man under sådana tider söker måla sig själv och sina meningsfränder, är nog ingen ändå i verkligheten. Alla människor ha både sina fel och förtjänster, som allmänheten nog alltid själv kommer under fund med utan „väl-villigt“ påpekande, som stundom t. o. m. har motsatt inverkan på sansade och logiskt tänkande

Nästa nummer av Kustbon utkommer efter två veckor.

Redaktionen.

människor. — O, arma släkte, det är ingen god folkuppfostran för dig! Samhället skulle säkert vinna på kuppen, om de båda krigande parterna ville iakttaga litet mera taktfullhet och respekt för varandra — självförgudningen är motbjudande och verkar löjlig även i menige mans ögon.

Vi hoppas, att våra svenskar denna gång icke varit så utsatta för agitatorer, som de större estniska samhällena, där det stundom blir så bråkigt, att polisen måste gripa in. Vi hoppas också, att var och en själv vet, hur han skall handla, ty det är varje medborgares samvetssak att rösta såsom man själv tycker bäst vara.

Att döma efter skildringarna i pressen ha frontmännen denna gång lyckats få allmänheten på sin sida. Överallt samlas massor till deras möten, och själva äro de säkra på sin sak, trots att kvorum höjdes till 50%. Motparten — de som agitera för „vastu“ — började för sent och ha nu svårt att få bukt på frontmännen. På flera ställen vill man icke höra på andra än endast frihetskrigarna. — Vi svenskar och även andra minoriteter komma naturligtvis genom frihetshjältarnas seger att förlora mandat i riksdagen, och därför borde vi i princip rösta emot.

Hur det dock blir kan ingen med säkerhet profetera. De när-

maste dagarna skola visa det. Intressant blir det att se, huru folket bestämmer och vill ha det.

N. B.

När kommer sjukstugan på Runö?

Under loppet av de år jag varit bosatt i Estland har jag ofta både i Kustbon och andra svenskspråkiga tidningar skrivit avhandlingar över estlandssvenska angelägenheter, som i ett och annat skilja sig från i Sverige vedertagen uppfattning. Bl. a. har jag framhållit nödvändigheten att ej låta synen på den lilla estlandsvenska stammens livsfrågor omtöcknas av romantiska slöjor som skymma bort det praktiska livets problem, som måste lösas för att våra språkfränder i Estland må bli i stånd att med tiden stå på egna ben. Försummar man att vårda sig om en jordelivets sunda utveckling kan den kulturella överbbyggnaden aldrig få den livskraft som behövs för att ett folk skall gå framåt. Det är detta jag menar med min liknelse i en föregående artikel, att man ej får egna sig åt värden av trädets krona, innan man sört för rötternas näring i passande jordmån.

En av de reformer jag upprepade gånger framhållit i organisationen för svenskhetsarbetet i Estland är nödvändigheten att skaffa ett centralställe för alla

i arbetet samverkande krafter. Ett organ som besitter verkligt ingående och beprövad kännedom ej endast om estlandssvenskarna utan om Estland överhuvud. Blott personer med en sådan kunskap äro i stånd att bedöma och avgöra hur hjälpen bäst skall komma till full nytta.

Förhållandena i Estland äro synnerligen invecklade och för en främling svåra att klart se och förstå. En rikssvensk, som en eller annan gång gjort ett kort sommarbesök i Estland, kanske deltagit i några festligheter och fått höra högstämde tal blir därigenom ingalunda en kännare av landet. Att från Sverige bedöma estlandssvenskarnas behov och besluta hur hjälpen skall användas låter sig näppeligen göra. Den omständigheten, att de bidrag som äro avsedda för estlandssvenskarna äro fastlåsta för vissa bestämda ändamål är i hög grad hämmande. Behoven växla från år till år, och hur små och otillräckliga till buds stående medel än må vara, skulle deras verkan dock bli avsevärt större, om de finge disponeras efter behovsprincipen. Det har ofta hänt att pengar skänkas till ändamål som ej äro särskilt trängande.

Om alla understöd för estlandssvenskarna flöte tillsammans hos ett centralorgan, som med stöd av sin kunskap om behovens art och grad efter eget bedömande finge förfoga över dem, skulle man erhålla vida större nytta.

Hur riktig denna min syn på saken är fick jag klart för mig då jag nyligen på båten till Stockholm hade resällskap med pastor Grönström på Runö. Den gode och förståndige herdens tankar kretsade kring ett ända önskemål: en sjukstuga på Runö.

Som en var vet, lider Runö brist på all sanitär hjälp. Hur ödesdigert detta kan bli, såg man vid den hemska difterifarsoten förra året, då fyra personer avledo i en sjukdom, som i våra dagar vid lämplig vård visar så ringa dödsprocent.

När man vet hur mycket som talas och skrives om estlandssvenskarna och med kännedom om de summor, som för de mest olikartade ändamål skänkts och skänkas från Sverige, har man svårt att förstå hur ett så alldeles särdeles trängande behov

som en liten blygsam sjukstuga med tillhörande sjuksköterska för de så isolerade närmare trehundra öborna så länge fått träda i bakgrunden. Är det rätt välsignelse med allt detta "kulturarbete", då man ej ens kommit sig för att lösa ett problem som eljest brukar vara det första då det gäller den andliga värden bland allehanda fjärrboende folkslag: Läkarevård. Arbetet bland estlandssvenskarna har att uppvisa rätt mycket förhastat pysslande med grenarna.

Intör höga vederbörande i Sverige har jag försökt väcka förståelse för önskvärldheten av att de präster, som sändas ut — i likhet med vad som ofta är fallet med andra missionärer — måtte vara läkarutbildade. Men om detta ej låter sig göra, borde man åtminstone kunna ha råd till en fullt modernt utbildad och erfaren sjuksköterska till Runö. En liten sjukstuga betyder ingen oerhörd utgift. Åtskilliga donationer och anslag, som under årens lopp gått till mindre trängande behov, skulle ha räckt till för sjukstugeutrustning och sköterska. Stugan själv kan utföras av befolkningen, skog finnes och frivillig arbetskraft torde man väl ha rätt att räkna med från befolkningens sida. De specialarbeten, för vilka extra kostnad tillkommer, äro icke så dyra. Vad det kostar att uppföra hus i Estland vet jag fuller väl.

Jag skulle kunna anföra en hel rad andra önskemål, som med tilbuds stående medel skulle ha varit förverkligade i dag, om behovsprincipen varit rådande. Men för denna gång må det vara nog med runöbornas alltjämt saknade sjukstuga med ty åtföljande rikssvensk sjuksyster — helst med lärarinnekompetens.

Jag hoppas att denna artikel kommer att läsas även inom de kretsar i Sverige som intressera sig för svenskhetsarbetet i Estland. Så alldeles medellös borde ej heller estniska staten trots den svåra krisen vara, att den ej till någon liten del skulle kunna hjälpa sina inemot 300 medborgare på den isolerade lilla ön. Men huvuddelen måste komma från Sverige. Skulle förresten inte Svenka Läkarsällskapet kunna ta sig en funderare på saken? Kanske skulle det inte

vara så svårt att inom den välsituerade patientkretsen finna en förstående donator? Må en var som läser detta låta frågan gå vidare!
Carl Mothander.

Från lantbrukets arbetsfält. Smådjursaveln.

Rätt överraskande är den iakttagelse, som tränger sig på en under resor i olika länder, huru företagsamheten och särskilt förmågan att tillvarataga de små resurserna i de nordiska länderna är outvecklad i jämförelse med de gynnsammare lottade sydliga länderna. I de sistnämnda synes man vara mer mån om att tillvarataga möjligheterna för sin utkomst och måhända beror den rikedom livet där utvecklar sist och slutligen härav och inte närmast av de möjligheter naturen med slösande hand ger människan.

Inom lantbrukshållningen finner man huru smådjursaveln är omhuldad i Tyskland, Frankrike, Belgien, Holland och England, således i samtliga stater av Mellaneuropa, vid sidan av det rika näringsliv, som storkapitalet alstrat, medan befolkningen i små och fattiga förhållanden synes försmå den visserligen anspråkslösa men ej dess mindre mycket behövliga inkomst de små husdjuren ge egaren.

Sakförhållandet kan ej skrivas på bristande kännedom om de grenar av djurhushållningen det här är fråga om, ty flertalet av dem ha under tidigare skeden varit föremål för odling, men efterhand blivit mer eller mindre bortglömda. Så torde getter, gäss, ankor och kaniner odlats här i Estland i större utsträckning än vad nu är fallet, medan endast får- och hönsaveln bibehållit sig.

Mjölkkon och mejeriindustrin har även här till den grad bundit intresset vid sig att andra grenar av vår husdjursavel försumrats och dock kan man ifrågasätta huruvida naturförhållandena betinga en framskjuten plats för mjölkkon. Hon är stor i maten som man säger och fordrar tillfölje därav rika gräsbeten och rundligt foder under den långa vintern, medan våra betesmarker om än vidsträckta ge tillräckligt foder åt fåret, men

ej åt den anspråksfulla kon. En följd därav är att till stor del medelmjölknigen i Estland är låg och kon som hushållsdjur förlustbringande — under alla förhållanden men särskilt under rådande lågkonjunktur. Då bondsmöret, som senaste sommar var fallet, betalades med 75 cent per kg blir priset på mjölken blott 3 cent per liter. Det foder jordbruket säljer till ladugården och korna omsätta ju den större delen av skörden — betalar den med högst 1 cent kg hö och 3 cent för havre, medan marknadspri- serna ge odlaren resp. 4 och 9 cent. Ladugårdsskötseln drar med andra ord ned också jordbrukets ekonomi.

Bilden är dyster men siffrorna äro ingalunda gripna ur luften om än föga outnyttjade i detta land, där man ännu tror på nötboskapsskötselns ekonomi. Även i de övriga nordiska länderna har den varit en tärande gren i lantushållningen, men kan i den mån kulturabetena utvidgas bli bärande.

Men — för att återgå till vår fråga — i Tyskland och Frankrike har man välbetänkt nog hållit nötboskapsskötseln inom snäva gränser och egnat större uppmärksamhet åt smådjurskötseln, som visat sig mer lönande och särskilt lämpar sig för det mindre jordbruket. Även Estland är ett småbondsland, genomfört med större konsekvens än i något annat, men lantbruket drives ej i enlighet med givna förhållanden. Ej ens den gren av husdjurskötseln, som i de vidsträta betesmarkerna har de naturliga betingelserna för sig, och som utgör ett så viktigt underlag för vävnadsslöjden, d. v. s. fåraveln får det stöd den i så hög grad är i behov av. Då drar det också lång tid, innan vi komma till småbrukets övriga husdjur.

Och dock vore det för det gryende intresse, som ungdom visar för lantbruket, av värde att låta denna taga hand om dessa grenar, som med andra fördelar förenar den att de ej binda stora kapital. E—d.

Inrikes.

Estland inför en förändring skrives i finländska tidningar.

Det är intressanta tider, som

det estländska folket i detta nu genomlever.

Knappast någonstades ägnar man för närvarande de politiska angelägenheterna ett så allmänt och samtidigt så livligt intresse som i Estland, skriver *Hutvudstadsbladet*. Många förklara detta intresse innebära att frontmännens förslag till ändring av regeringsformen vid folkomröstningen kommer att erhålla den majoritet detsamma enligt den nyligen i parlamentet företagna lagändringen bör erhålla för att vid folkomröstningen bliva godkänt. De mest erfarna politikerna försäkrade dock, att det för ingen är möjligt att säga, huruvida förslaget får majoritet eller icke. Sannolikt är att frontmännens röstsiffra avsevärt vuxit sedan senaste gång, d. v. s. att de få åtminstone över 30 procent av de röstberättigades röster och bli landets talrikaste parti. I händelse frontmännens förslag får över 50 procent av de röstberättigades röster är saken klar och ändringen sker smärtfritt. Likaså är ställningen klar om frontmännens förslag samlar under 30 procent av rösterna, ty då förfaller detsamma utan svårare påföljder. Men om förslaget samlar en minoritet mellan 30 och 50 procent, kommer slutuppgörelsen att bli svår och kan medföra överraskningar, framhålla en del politiker och tidningsmän. I ingen händelse kommer Estlands regeringsform dock att förbli oförändrad, även om frontmännens förslag stannar i minoritet, ty det finnes ytterligare det. s. k. Piipska förslaget, vilket ännu icke slutbehandlats i utskottet. Det är ett kompromissförslag, således lindrigare, men också det avsett att stärka verkställande maktens ställning.

Utlandet. Ryssland

är i fortsättning överraskningarnas och motsägelsernas land. Femårsperioden inleddes i akt och mening att driva upp lantbruket och industrin ur sitt nödläge. Ett vidlyftigt arbete igångsattes, men meddelandena vid periodens utgång äro samstämmiga om att folket hungrar i stora delar av det väldiga riket.

Sovjetrepubliken är också i princip emot kriget, men oavbr-

tet har man sökt stärka krigsmakten. Det är i själva verket på denna man nödgas stöda sin våldsregim, som har mycket litet gemensamt med den proklamerade friheten.

Men militären har också ett andra syfte, som riktar sig utåt. Ryssland driver den ohyggligaste politik, som världen ännu aldrig bevitnat. Förstörelseverket inom den egna staten söker man införa i andra stater. För alla eventualiteter behöver man militär. Bekanta äro förvecklingarna i Kina sen några år och nu råder ett spänt förhållande till Japan, som när som helst kan bryta ut i krig. Det är den Mandjuriska frågan det gäller att lösa.

Från Tokio kommer meddelandet att Sovjetarmén är starkare än nånsin under tsartiden, att den uppdrivits till 1,3 miljoner man och förfogar över 2,000 flygmaskiner och 1.500 tanks. — Med mindre kunde denna "fredsstat" känna sig krigsberedd, om blott ej minnet av senaste japanska krig slutligen lägger sordin på de krigiska känslorna.

Attentat mot Österrikes förbundskansler.

Mot förbundskansler Dollfuss förövades ett attentat förra veckan, mot honom avlossades två skott i parlamentshuset. Dollfuss blev endast lätt sårad.

Enligt vad det meddelas är attentatorn en f. d. soldat, men man vet icke om dådet har någon politisk bakgrund.

Förbundskanslerns tillstånd är tillfredsställande, och han kommer icke att lämna regeringsbetyren. Han talade några ord i rundradion sedan för att lugna folket.

Dollfuss vårdas i sitt hem, därifrån han personligen kommer att leda regeringen.

Attentatorn är en 27 år gammal f. d. korpral Dertil, bosatt i Wien och arbetslös. I förhöret förklarar han sig icke haft för avsikt att döda Dollfuss, utan endast velat fästa uppmärksamheten på en man, som han anser icke besitta förmågan att vara Österrikes ledare.

Enligt andra uppgifter skall han ha yttrat, att hans gärning varit en protest mot regeringen Dollfuss våldssystem. Dertil hade utträtt ur förbundsarmén, emedan den hade förfallit till politiserande.

TEAFTON

hålles å Svenska skolan Riddorg.
3 den 21 okt. kl. 6.30.

Behållningen till förmån för skolans julfest

Alla välkomna!

AKTIEBOLAGET

Gestriklands yllefabrik

JÄRBO

Sporttyger, melerade Filtrar, Vadmal och Kordero. Goda kvaliteter och billiga priser. (2429)

LUDWIG WIGART & Co. A./B.

ENGRÖSLAGER AV

Sybehör, Ylle-, Tricot- & Korta varor

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,

Norrköping. Tel. 1249.

Utför kemiska analyser och provtagningar. Inneh.: Civiling. John Wanselin, stadskemist.

Vid besök i Stockholm, bo på

HOTEL PATRICIA, Vasagatan 36,

intill Centralpostkont. Tel. Namnanr.

Moderat och billigt hotell.

Ett 90-tal rum fr. 4 kronor.

A.-B. Ludvig Anderson, Kinna

(Kasthalls Mattfabrik)

Efterhör „KASTHALLSMATTOR“.

FRIMURAREHOTELLET

ESKILSTUNA

MATSALAR & CAFÉ

REKOMMENDERAS

Giv barnen SVEA

CHOKOLAD och CACAO

Närande. Välsmakande.

A.-B. Svea Choklad-Norrköping

N. O. Lundström & Co

Innehavare F. Alb. Pettersson
Estlands vice Konsul Importaffär

Luleå.

SVEABLANDNING

Rostkaffet i blågula påsarna
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin
Ekorre, Hare och Kanin upp-
kötas till alla högsta pris.

Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

VÄVSKEDAR AV STÅL

garantisstämplade, vävskyttlar, vävspännare och övriga vävredskap köpas förmånligast antingen hos våra återförsäljare, hemselöjder och garnaffärer eller direkt från oss. All tillverkn. m. vårt firmanamn garanteras. Begär vår illustr. prislista som sändes gratis.

Gunnar Anderssons vävskedsverkstad

Telefon 1 Oxberg Telefon 1

BIL

-OLJOR
-TOPPAR
-BÄRGNINGAR
-GARAGERINGAR
-DÄCK och SLANGAR
-REPARATIONER

A.-B. Siefert & Fornander, Kalmar
Tel. 7, 215, 1515. Södra Vägen 30.

A. I. KJELLGRENS EFTR.

Skövde (I. GOOD) Telefon 1-31

KÖTT- och CHARKUTERIAFFÄR
REKOMMENDERAS

„Besök
Borås“

BORLIND, BORSÉN & Co

Telegr.-adr.: „Borlinds“

GÖTEBORG,

Edsv. advokaten

HILDA MUHR & SON ÖREBRO

Charkuteriaffär

Fabrik och kontor, tel. 1179

Affär Nygatan 46, tel. 625

„ Stortorget 6, tel. 2625.

SÄKER PENNINGPLACERING

Engelholms Sparbank

BO-FAJANS

för Eder jakt- eller fiskestuga finnes i varje

väl sorterad Glas, Porslins- och Bosättningsaffär

BOBERGS FAJANSFABRIK GÄVLE

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR

Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig spritservering. Förstklassig musik. På sommaren enda platsen i staden för härlig parkservering. God plats för bilar.

KUNGÄLVS ÄNGBAGERI, Kungälv

(E. Bergström) Tel. 123 och 165

REKOMMENDERAS

Stort, Gott och Billigt Bröd.

Tunagatan 4, Upsala

Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;

Byggnadspl. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadst

Väderkvamen 1899.

HÄLSINGBORGS NYA SPARBANK

HÄLSINGBORG

Gottgör högsta gällande ränta

å insatta medel.

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkrossar, Vägbyggnadsmaskiner, Betongblandare, Torvmaskiner, Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol, Pulveriseringsmaskiner, Vindsiktart, Transportapparater, Lastningselvatörer, Rullager, Rallvagnshjul, Kokillgod, rekommenderas.

AKTIEBOLAGET

ABJÖRN ANDERSSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.

Tel. Namnanrop: Gjuteriet

OTTO JANSSONS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23

Randsydda skodon, Mans- och Goss-

skodon, Slitstarka, Goda passformer.

Efterfråga J-sons skodon. Bör finnas i alla

väl sorterade affärer.

Rekommenderar sina förstkl. tillverkningar av-

PROMENADSKODON, SPORT-, JAKT- och MO-

TORKÄNGOR.

E. W. Just

Blekeri - Färgeri - Mersersatio

Tel. 1 48 BORÅS Tel. 21 48

Aktieb. LUDVIG SVENSSON

KINNA

rekommenderar sina välkända tillverkningar.

Dr. Riesenkauff-Lindström

invärtes- (lung) och barnsjukdomar.
Mottager 9-11 och 3-4, telef. 100.
Karja tän. 19, Hapsal.

N. J. Johanssons Eftr. A.-B., Syfabrik

ÅPLARED

Specialité: Tillverkning av

OVERALLS och ARBETSKLÄDER

Telefon: Åplared 1 och 2

Prima PORTLAND CEMENT

från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

Året Runt bra mat på

Systembolagets Restaurang

LAXEN, HALMSTAD

BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG, BORÅS

Alla slags bomullsvävnader

Aktiebolaget

Nordiska Tapetfabriken

ÄRVIKA

Förstklassigt fabrikat Köp svenska tapeter.

Köp. PRIMIS TVATTPULVER

från Gävle Såpfabrik.

A.-B. Lidköpings Vikingsågar

LIDKÖPING

VIKING

Representant för Estland

Johan Cronsjö. Vana Viru 9. Reval.

Aktiebolaget J. E. Arndt

Hudiskvall Ångbåtsexpedition, Befraktnings

Skeppsmäkleri och Speditionsaffär. Lager av

kol och Byggnadsmaterialer. Rikttelef.: 245, 287

325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.

Arvika Redskapsfabrik - ARVIKA

REKOMMENDERAR

sina förstklassiga, välkända tillverkningar.

Åberopa denna tidskrift

KUMLA SKOFABRIK

Riks. 54 KUMLA Riks. 54

Rekommenderar sin tillverkning av Grövre o.

Finare SKODON.

FENIX Föreningsgatan 7.

DRUVAN Engelbrektsgratan 5

Intima och hemtrevliga rest-lokaler

Omtyckta klubbbrun. Direktion:

A.-B. MALMÖ-RESTAURANGER.

Besök

STENBERGS KONDITORI

Tel. 13 SKELLEFTEÅ Tel. 258

Gott kaffe Goda bakelser

Beställningar mottaga

E. Petterssons

Möbleringsaffär

Etabl. 1876 GÄVLE Tel. 324 o. 1206 MÖBLER

och MATTOR.

TAGE HÅKANSSONS

Konditori, Kafé och Wienerbageri Kloster.

gate 10 - Lund

Rekommenderas

Tel.: Konditoriet 603, Brödbutik. 369

Två Kvalitetsmärken

Gammal

Norrlands Akvavit

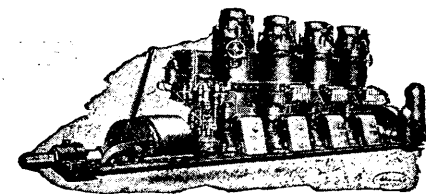
och

Renat Bordsbrännvin

46%o

Begär alltid dessa brännvinssorter på

restauranter och systembolag.

RÅOLJEMOTORER

SKANDIA-VERKEN A.-B.

LYSEKIL

Byggnadfirman ANDERS DIÖS

Hemmets Journal

innehåller

veckans bästa läsning